

Р Е Ш Е Н И Е

Гр. София, 06.08.2004 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ, ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ, 24 състав в публично съдебно заседание на първи април през две хиляди четвърта година в състав:

РАЙОНЕН СЪДИЯ: ГАЛИНА ИВАНОВА

С участието на прокурора..... при секретаря Ваня Стефанова, като разгледа докладваното от съдията гр.д. № 21 674 по описа за 2003 г., за да се произнесе взе предвид следното:

Ищците КОЧО РАЙЧЕВ КОЧЕВ, НАДЕЖДА ТАСЕВА КОЧЕВА, БЛАГОЙ ЯНКОВ КОЧЕВ, СОФИЯ ЙОРДАНОВА РАШКОВА, ПАВЕЛ ДИМИТРОВ МАЛИНОВ и МИЦА ИЛИЕВА МАЛИНОВА са предявили при условията на субективно активно и обективно кумулативно съединение на иски с правно основание чл. 49 от ЗЗД и иск с правно основание 79, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите.

Ищците твърдят, че са български граждани от ромски произход и живеят в кв. Филиповци, София. В този квартал електромерите са поставени в общи кутии, защитени от специални щитове и са разположени на височина около 5 метра, така че достъпът до тях е практически невъзможен за потребителите. Служителите на електроразпределителното дружество многократно са заявявали, че циганите крадат електричество и това бил единственият начин за справяне с тях. Описаната защита на електромерите, поддържана от ответника представлявала дискриминационна практика, тъй като се прилагала единствено по отношение на роми, не правила разлика между отделните личности, а е насочена към ромската общност в квартала като цяло и се основава на презумпцията, че който и да било от тях би злоупотребил по някакъв начин, ако имаше достъп до електромерите и до проводниците. Освен това липсата на достъп до електромерите прави практически невъзможно потребителите да проверяват какво количество електрическа енергия са изразходвали и дали представените им сметки са правилни, поради което ищците били изложени на произвола на служителите на ответника. През март 2002 г. подаването на електричество е спряно наведнъж за цялото каре, в което се намират апартаментите на ищците като е прерязан кабелът. Било поискано обяснение защо е спрян токът на всички и отговорът на служителите на ответника бил, че компанията е на загуба от квартала като цяло, защото циганите крали електричество и трябвало поне половината от абонатите в едно каре да платят сметките си, за да бъде възстановено електрозахранването. Поради тези претенции на ответника на 1.10.2002 г. било проведено събрание на живущите в квартала, за

да бъдат взети решения изпълнението на задълженията на потребителите на ответника да бъде гарантирано колективно. Ищците и други хора от квартала настоявали първо да бъдат проверени данните от електромерите и след това да бъдат плащани сметките като това им е отказано. Съответно на 15 и 16 октомври Кочев и Малинови платили представените им техни сметки за минало време. Въпреки че в касовите бележки било отбелязано, че следващият срок за плащане е 13-22 ноември и при неспазването му електрическото захранване ще бъде преустановено на 3.12.2002 г., електрозахранването, спряно през март 2002, било възстановено едва на 14.11.2002 г. На 21.10.2002 г. София Рашкова била платила натрупани просрочени задължения като в касовите бележки било отбелязано, че има задължение с изтекъл срок и следва прекъсване. Електрозахранването било възстановено 14.11.2002 г. Това обстоятелство отново показвало, че ищците са изложени на етническа дискриминация, тъй като отношението към тях зависи от принадлежността им към ромската общност, а не от индивидуалното им поведение. Дискриминационната практика на ответника в областта на предоставянето на услуги представлявала нарушение на правото на равно третиране, прогласено от чл. 6 от Конституцията, чл. 1 от Всеобщата декларация за правата на човека и чл. 5 от Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация така, както е определено в чл.1 от последната. С описаната дискриминационна практика, толерирана от държавата като едноличен собственик на капитала на дружеството ответник, ищците били изложени на унижително отношение да бъдат третирани като хора от по-ниска категория поради принадлежността си към ромската общност и предразсъдъците към нея. Молят да се постанови съдебно решение, с което да се преустанови описаната дискриминационна практика като ответникът постави електромерите на границата на собственост съгласно изискванията на чл. 93 от ЗЕЕЕ, така че потребителят да има достъп до тях, както и да заплати на всеки един от ищците обезщетение в размер на 500 лева за претърпените морални вреди от дискриминационното отношение на ответника, ведно със законната лихва от завеждане на иска, както и направените по делото разноски.

Ответникът оспорва иска по основание и размер. Предприетите мерки били с цел осигуряване на безопасността на живущите в кв. «Филиповци». Не се установявало наличието на всички предпоставки за ангажиране отговорността на ответника поради това, че СА налице деликти спрямо ищците. Липсвало противоправност на деянието, защото всички действия на служителите на дружеството СА законосъобразни.

Софийски Районен съд, 24 състав като взе предвид събраните по делото доказателства и ги прецени в тяхната съвкупност съобразно разпоредбата на чл. 188 от ГПК както и доводите на страните намира за установено следното:

На 1.10.2002 г. е проведено общоквартално събрание, свързано с обсъждане въпроса за неизплатените сметки към «Електроснабдяване запад». Какво се е състояло на събранието се установява от протокол, представен по делото. На това събрание са се решили въпроси относно неизплатените суми за ток и е взето решение да се формира комиссия, която да отговаря за съдействие за изплащане на стари и текущи сметки, съдействие за достъп до съоръженията от ел.техници, контрол и опазване на съоръженията. Избрана е комисия, която предлага на

ръководството на Енергоснабдяване колкото може по-бързо да се започне ремонтването на ел.съоръжения, тъй като идва зима. Предлага да се избере служител от енергоснабдяване, който да събира дължимите от квартала суми и да се отремонтират всички ел.табла, да се заключват и да се дадат ключовете на инициативния комитет с цел да не се разбиват и да не бърка никой друг освен комисията по таблата. Инициативния комитет заедно с компанията се задължава да съдейства на енергоснабдяване за събиране на сумите и опазването на имуществото /кабели, касети, табла и други имущества на енергото/. По всички въпроси ръководството на ел.снабдяването да търси инициативния комитет.

От протокол от 4.10.2002 г. е видно, че се е провела между представители на “Електроразпределение – Столично” ЕАД, Общински съвет квартал “Филиповци” – Комисия, избрана с протокол от 1.10.2002 г., Обществен съвет за реализация на общинска програма за развитие на ромската общност и живущите в квартала. “Електроразпределение – Столично” ЕАД поема ангажимент в съответствие с техническите си възможности и при спазване на експлоатационните правилници и Правилника за техническа безопасност поетапно да възстанови хранването с електрическа енергия на електромерните табла, находящи се в квартал “Филиповци”, в които са монтирани и защитени от неправомерен достъп средствата за търговско измерване. Възстановяване на хранването с електрическа енергия се извършва всеки вторник по подадена молба, актуализирана настанителна заповед, ксерокопие от документ за собственост и платена сметка за електрическа енергия, ако задължението е до 200 лева. Ако задължението е над 200 лева се прилага т.3 от този протокол. Ответникът е поел ангажимент от 7.10.2002 г. до 25.10.2002 г. да се извърши ремонта на електромерните табла, които имат налични врати и щитове. А също така се задължава да монтира двойно тарифни електромери, включени към тарифен превключвател. Ответникът поема ангажимент да разсрочва до края на 2002 г. плащането на потребители с над 200 лева дължими суми за електрическа енергия след постъпило писмено искане за това. В края на 2002 г. ответникът поема ангажимент да използва индивидуален и диференциран подход към длъжници с последователни месечни сметки над 500 лева като ще преразгледа извършените плащания с оглед възможността за удължаване на срока на разсроченото плащане. При съгласие от страна на материално затруднените живущи в кв. “Филиповци” ответникът поема ангажимент за своя сметка да монтира енергоограничаващо устройство с определено количество месечна консумация на електрическа енергия. Общински съвет – Комисия, поема ангажимент съвместно с район “Люлин” да изготви списъци по адресни регистрации на живущите в кв. “Филиповци” и да актуализира настанителните заповеди.

От касови бележки 31390 от 15.10.2002 г. се установява, че Кочо Райчев от ж.к. “Филиповци” 77 8 на внесъл стойността на електроенергия по фактура от 19.04.2001 г. за м. 3 2001 г. от 29,01 лв. На същата дата е внесъл и стойността на електроенергия за м. 4 2001 г. от 25,72 лв., за м. 05.2001 г. 26,70 лв., за м. 06.2001 г. 18,87 лв. и за м. 08.2001 г. за 17,71 лв., за м. 09.2001 г. 54,20 лв., за м. 10.2001 г. 59,58 лв., както и за м.11.2001 г., 3,72 лв. и за м. 12.2001 г. 0,29 лв., за м. 12.2001 г. 4,36 лв. и за м. 12.2001 г. 1,37 лв.

От касови бележки се установява, че Павел Димитров на 16.10.2002 г. е внесъл сумата от 32,97 лв., както и за месец юли 2000 г. 10,66 лв., за месец 08.2000 г. 28,47 лв., за месец 09.2000 г. 19,05 лв., за месец 10.2000 г. 19,40 лв., за месец 11.2000 г. 26,70 лв., и за месец 04.2001 г. 16,11 лв. за месец 05.2001 г. 4 лв.

От касови бележки се установява, че София Рашкова е внесла на 21.10.2002 г. сумата от 24,86 лв. стойността на електроенергия за месец 03.2000 г., за месец 06.2000 г., 18,34 лв., за месец 08.2000 г. 27,35 лв., за месец 09.2000 г. 18,34 лв.

От разпита на свидетеля Мирослав Стефанов Колев се установява, че познава ищците. Всички живеят в кв. “Филиповци” в блок 77, в българската част. Кварталът е разделен на ж.к. и квартал “Филиповци”. Той живеел в квартал “Филиповци”, бл. 75, ап. 55, те живеят във Филиповци. Всички те са цигани. Едни от електромерите са на височина 13 метра, а другите на 6 метра. Колкото пъти търсили обяснение защо е така, но отговорът бил че “вие сте цигани и може да крадете ток”. През 2002 г. електрозахранването било спряно на целия комплекс. През 2002 година започнали да събират неплатени сметки от 1995 г. и тогава спрели тока. Токът бил спрян през месец февруари 2002 г. Електрозахранването се възстановявало като на хора, които имали големи суми задължения 3-4-5 хиляди сключвали споразумения за разсрочено плащане и плащали някаква част и тогава им се възстановявал токът. А тези, които нямали пари оставали без ток. Възмущавали се от височината, на която са поставени електромерите. Питаха как ще си проверяват електромерите. Как можело в българската част електромерът да е пред входовете, а на циганите нависоко. Не можели да си правят сметката колко харчат ток. Той лично нямал задължение към “Електроразпределение”. От четири години бил само наместник. В момента бил наместник и отговарял за квартала. Имало още 10 човека, които опазват ниските касети и получават заплата от 20 лева с удръжките 18-19 лева. Ниските касети са около 12, има две СОТ касети. Всеки отговорник е длъжен да си опазва касетите. Не му е известно да е имало инциденти и ищците да са се прикачвали нелегално към електрическата мрежа. Били ошетени да нямат ток. Кражби на ток не е имало. Имало е нарушение, но веднага “поемали човека”, анулирала се касетката и ако има редовен платец от касетката само нередовният се отрязва. “Електроснабдяване” плащало възнаграденията на отговорниците. През 2002 нямали организация на отговорниците. Не можели да се качват ищците по стълбовете, защото са възрастни хора и редовни платци, но били ошетени без ток. Кражби имало тук-там, тия неща ставали, ако някой наруши те се обаждат на “Електроснабдяване” и те анулират цялата касетка, на която са по няколко електромера. В касетките има от пет до 12 електромера. Сега събират сумите за 2002 г.

От разпита на свидетеля Александър Мирославов Колев се установява, че познава ищците. Знае къде живеят в квартал “Филиповци”, от ромски произход са. Това са блокове, електромерите са разположени на 5-6 метра височина, има и на два пъти по-голяма височина. В съседния квартал са разположени долу ниско и те си имат достъп до тях. Те не са ни казвали, че крадем ток и за това са нависоко. С лошо чувство приемат начина на поставяне. През 2002 г. месеците февруари и март, цяла година нямали ток. Според него няма как ищците да се качат и да видят данните, защото са стари хора. И няма данни за инциденти, блоковете са на един етаж, просто ги наричат така, защото са един до друг, разположени на едно. В тези

блокове има и млади хора. Не знае дали има млади хора в бл. 77, не знае за инциденти с кражби на ток.

От разпита на свидетеля Иван Димитров Гюровски, служител на “Електроразпределение”, район Запад се установява, че отговаря за техническото изпълнение в района и за техническата безопасност. Таблата били монтирани на 6 и 11 метра. Същата мрежа била изградена от гол проводник. Осъществявали ремонт в демонтажа на всички голи проводници, защото те не са безопасни от всеки стълб, от който се осъществява пренос на мрежата. Имало и рекордомандни отклонения до всеки клиент. Присъединяването към електромерната по силата на лиценза е само за ответника. Имало кадри с техническа квалификация и техника на безопасността, тази проверка се осъществява от комисия, назначена от изпълнителния директор. Свидетелят провеждал изпита на служителите. Голата мрежа била обект на нерегламентирани присъединявания, били принудени цялата мрежа да бъде качена на 11 метра, решение, продиктувано от това, че един стълб е много лесно достъпен и се слагат лоши връзки от некомпетентни хора. Самият проводник паднал на земята под високото напрежение. Това създавало опасност за живота и здравето на хората. Имало строги правила на присъединяване, тези правила са свързани с безопасност и техника за безопасност. По едната мрежа в процес на работа те изключвали тока, а в това време постъпва напрежение от друга мрежа. Това е опасно както за служителите, които работят в момента, така и за живущите в района. Цялата преносна мрежа е на 11 метра. Само за този район е по тази система – “Френски усукан кабел”. Така се нарича, защото французите първи са въвели три фази заедно с нула и са изолирани, те допускат открита опасност. Токът може да се движи по фасади, специфична технология и изискват се присъединителни клеми и други спомагателни средства. Има и други места, например в квартал “Христо Ботев”, в момента, от такъв тип присъединяване хората са много доволни. Една част от таблата са на 6 и 11 метра. Те имали сигнали от живущите в района с цел прекратяване на всички конфликти. Шестметровите са обект на посегателство. Хората са потърпевши от това. В други райони решават проблемите поетапно, тази програма е от 2000 г., в общи линии постигнали договореност и се спазвали с леки изключения. Една гола мрежа по изискванията не е опасна, но ако се пипа и се извършват нерегламентирани присъединявания е опасна. Бил направен основен ремонт. Представено е писмо, изходящо от Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси до Изпълнителния Директор на “Електроразпределение – Столично” ЕАД със становище за гарантиране надеждност, качество и безопасност на електрозахранването в кварталите, населени предимно с роми. В становището се излагат обстоятелства, че от гледна точка на нормативната уредба решенията за монтиране на стълбове с височина 11 м. и подмяна на съществуващата мрежа с нова, състояща се от усукани кабели с по-голяма проводимост, както и за използване на усукан рекордоманден кабел от стълбовете до границата на собственост, считат, че от гледна точка на нормативната уредба те са законосъобразни. Във връзка с решението за монтиране на нови електромерни табла на височина 9 метра и временното ограничаване на достъпа на потребителите до таблата считат, че същото е допустимо въпреки противоречието с нормата на чл. 46, ал. 1 от Наредбата за присъединяване на производители и потребители към преносната и разпределителните електрически

мрежи. Нормата следвало да се тълкува стеснително, защото достъп трябвало да бъде осигуряван единствено при отчитане на показанията на средствата за измерване и при проверка на същите, поискана от купувача в предвидения в Общите условия ред.

От наряди № № 45, 217 207, 202, 199, 198, 32, 191, 186, 185, 183, 18, 4 се установява, че е извършена работа по захранване на абонати с френски кабел от нови 12 м. – к-ки и стари на 6 м., както и изнасяне на ел.табла на границата на собствеността и изтегляне на изходящи линии – кв. “Филиповци” – Цигански участък, присъединяване на нови абонати – изтегляне изходи линии от усукан кабел на ТП Циганци I – въздушна мрежа. Това са отбелязвания, които съдът може да разбере. Останалите отбелязвания съдът не може да разчете и да установи какви факти произтичат от тези отбелязвания. Нарядите са специални формуляри по дейност на служители на ответника, отбелязващи извършването на работа в определен ден и час по електропреносната мрежа. С тях ответникът иска да докаже кога ищците са присъединени към електропреносната мрежа, но съдът не може да определи кой от нарядите за кой от ищците се отнася. Установява се, че кварталите се наричат от служителите на ответника цигански, цигански комплекс.

На основание чл. 109, ал. 4 от ГПК е прието за безспорно и ненуждаещо се от доказване обстоятелството, че ищците живеят в квартал “Филиповци” в частта, населявана предимно от роми.

При така установената фактическа обстановка съдът приема от правна страна следното:

Искът се основава на нарушаване на правото на ищците и равно третиране. Формулирани са два иска – иск за реално изпълнение според ищците на законово задължение и иск за заплащане на обезщетение за настъпили вреди.

Отношенията, които се твърдят от ищците са възникнали през 2002 г.

С оглед на тези обстоятелства съдът определя действащата нормативна уредба към възникналите между страните отношения и приложимото право към възникналия спор. А именно Закон за енергетиката и енергийната ефективност /отм. март 2004/, Наредба за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи на производители и потребители, Закон за задълженията и договорите. А също така и всеобщата декларация за правата на човека, Конституцията и Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация.

В хода на производството по делото бе приет и влезе в сила Закон за защита срещу дискриминацията /в сила от 1.01.2004 г./ Този закон съдържа правни норми, които са с материалноправен характер и урежда правоотношенията след влизането му в сила. Следователно нормите в този закон ще се прилагат за отношения, възникнали след 1.1.2004 г. Но в този закон се съдържа една разпоредба – чл.9 от с.з., която предвижда, че в производството за защита от дискриминация след като страната, която твърди, че е жертва на дискриминация докаже факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация ответната страна трябва да докаже, че правото на равно третиране не е нарушено. Нормата е процесуална и се отнася до всички предвидени форми на защита от дискриминация и при всички способности за търсене на закрила при нарушено право на равно

третиране. Следователно тя ще се приложи и към възникналите правоотношения в производство по защита. Дали една норма е с процесуален или материален характер се определя от това какви отношения урежда. След като е предвидено правило, определящо правила в производство по защита от дискриминация, то следва да се приеме, че нормата е с процесуален характер. Норми от този вид се прилагат и към възникнали процесуални отношения.

В конкретния случай трябва да се приложи това правило в отклонение от принципа, предвиден в нормата на чл. 127, ал. 1 от ГПК, а именно, че всяка страна е длъжна да докаже фактите, на които основава иска си. Основанието на иска е конкретна материално правна разпоредба, която предвижда възникването на права за правния субект, при появяването на определени в нея юридически факти – факти от действителността. Следователно основанието на иска трябва да се търси в нормите, които са действали към момента на възникване на отношението. Но установяването им и последиците следва да се определят съобразно правилото на чл. 9 от ЗЗДискр.

На първо място съдът намира, че ищецът Кочо Райчев Кочев, ищцата София Йорданова Рашкова и ищецът Павел Димитров Малинов са в договорни отношения с ответника “Електроразпределение Столично” ЕАД. Тези ищци са титуляри на партии при ответника и следователно те са сключили договор с ответника за доставка на електроенергия. Договорите са при общи условия. Ищците Надежда Тасева Кочева, Благой Янков Кочев, Мица Илиева Малинова не са в договорни отношения с ответника. Те не са титуляри на договор за доставка на електроенергия. Това не се твърди и не се доказва. Те са потребители на електроенергия, но не са страна по договор. Те се възползват от доставката на електроенергия по договор, сключен между другите ищци, които горе вече бяха споменати. Действията на ответника засягат и техните права, но не могат да се преценяват с оглед изпълнение или неизпълнение на правно задължение спрямо тях, на основата на договор. Ответникът има производствена дейност, която е силно социално значима и рефлектира върху житейската сфера на всички лица, но отражението е само в правните сфери на абонатите му, тоест лицата, които имат сключени договори за доставка на електроенергия. Част от ищците не са абонати. Следователно те не биха могли да търсят изпълнение на реално задължение по договора за доставка, произтичащо от закона. За тях не е налице активна процесуална легитимация по този иск.

Както бе посочено по-горе основанията на исковите на ищците са нормите на чл. 79, ал.1 от ЗЗД, действащ към момента, визиран в исковата молба 2002 г., както и нормата на чл. 49 от ЗЗД, действаща към същия момент. Първата норма предвижда иск за реално изпълнение на договорно задължение. А втората норма предвижда имуществена отговорност на юридическото лице, работодател, за действия на неговите работници и служители, с които са причинили увреждане.

В новия ЗЗДискр., който не е приложим към правата на ищците е предвидена отговорност срещу всяко лице, което извършва дискриминация. Като засегнатия може да иска установяване на нарушението, осъждане на ответника да преустанови нарушението и да възстанови положението преди нарушението, както и да се въздържа в бъдеще от понататъшни нарушения, обезщетение за вреди. Предвидена е специална отговорност, която е различна

от предвидената в Закона за задълженията и договорите – чл. 45 – 53 от ЗЗД. При нормите на ЗЗДискр. фактите на първо място следва да се осъществили след 1.01.2004 г. На второ място този закон не прави разлика между договорна и деликтна отговорност и предвижда при всички възникнали правоотношения приложението на нормите по защита от дискриминация, предвидени в него. На трето място защитата и отстраняване на нарушението е с по-голям интензитет. Докато общата гражданска отговорност предвижда възможност само за обезщетяване на причинени вреди, то нормата на чл. 71 от ЗЗДискр. предвижда освен установяване на нарушение, обезщетяване на вреди и възможност съдът да постанови осъждане да се преустанови действието на дискриминация, а също така и в бъдеще нарушителя на правилата за недискриминация да се въздържа от извършването на подобни действия. Такава възможност да се преустанови нарушението и да не се допуска нарушение в бъдеще не е предвидена в общата разпоредба на гражданската отговорност. Поради това, че тя предвижда само отговорност за нарушение на права и дава защита и дава защита на вече възникнали права, а не и на права, които ще възникнат в бъдеще. Гражданската отговорност по съществуването си представлява притезанието на едно увредено лице да иска заплащане на обезщетение за причинените му вреди. Следователно трябва да е възникнало и изискуемо това притезание. В някои случаи законът допуска да се предявява и уважава иск макар и притезанието да не е станало изискуемо, но това е изключение само за повтарящи се задължения. Ако се установи, че съществува правото и на него съответства задължение, което трябва да се изпълнява многократно във времето, макар и изискуемостта да настъпва след постановяване на решението. Но това означава, че правото е възникнало и само от изтичането на определен срок зависи да настъпи изискуемостта му. Такива са задълженията за издръжка, за периодично дължимо обезщетение при непозволено увреждане. В последния случай по преценка на съда се определя обезщетение при непозволено увреждане. В последния случай по преценка на съда се определя обезщетение, платимо на някакъв период. При нарушение на права също може да има осъждане на основание чл. 97, ал. 2 от ГПК да се изоставят занапред действия, с които ответникът нарушава правото на ищеца. Но това отново означава правото да е възникнало преди постановяване на решението, а не след него. Обикновено това е защита на имуществени вещни или лични права. При гражданската отговорност за вреди се предвижда наличието на претърпяна вреда. Съответно правото възниква след наличието на възникнало право на обезщетение.

Нормата на чл. 71, ал.1, т.3 от ЗЗДискр. предвижда отговорност на всяко лице /юридическо или физическо/ за извършени нарушения на правата на равно третиране посредством заплащане на обезщетение. Нормата на чл. 49 от ЗЗД единствено урежда отговорността на юридическо лице за причинени вреди от действия на работници или служители. Отговорността на юридическото лице е гаранционно обезпечителна. Работодателят отговаря за извършен от неговия работник деликт – действие или бездействие, с което е увредено третото лице. Докато при отговорността по чл. 71 от ЗЗДискр. самото юридическо лице ще отговаря за действия, които изхождат от него посредством неговите органи и служители и работници, обективирани, когато са накърнени правата на равно

третиране на правните субекти, спрямо увредените лица. Разликата е в това, че при отговорността по чл. 49 от ЗЗД работникът или служителят извършва действието и работодателят отговаря за това, за което е извършил при или по повод на работата си. А при отговорността по чл. 71 от ЗЗДискр. самото юридическо лице отговаря за всички обективирани от негово име действия или бездействия независимо дали те са деликт или са други факти /например действия по изпълнение на договор/. Спрямо защитата на правата на равно третиране и недискриминация нормата на чл. 71 от ЗЗДискр. е с по-широк обхват, отколкото нормата на чл. 49 от ЗЗД спрямо същите права. Както бе посочено поради това, че ищците твърдят нарушение на правата им, възникнало през 2002 г., то не може да се приложи нормата на чл. 71 от ЗЗДискр. и исковете им да се квалифицират при действието на тази норма, а следва основанието да се търси в действащите към този момент – чл. 79, ал. 1 ЗЗД и чл. 49 ЗЗД.

По отношение на иска с правно основание чл. 79, ал.1 от ЗЗД.

По-горе бе прието, че в хода на делото се доказва съществуването на договорни връзки между Кочо Райчев Кочев и ответникът, София Йорданова Рашкова и ответникът, Павел Димитров Малинов и ответникът.

Съгласно чл. 80, ал.3 от Закона за енергетиката и енергийната ефективност /ЗЕЕЕ отм./ продажбата на електрическа енергия за битови нужди на потребителите се осъществява при публично известни общи условия, предложени от електроразпределителните предприятия и одобрени от комисията, в които се определят: правата и задълженията на електроразпределителното предприятие и на потребителите; редът и начинът на измерване, отчитане и заплащане на електрическа енергия, отговорността при неизпълнение на задълженията, редът и начинът за прекъсване и прекратяване на електроснабдяването. С оглед на така цитираната разпоредба потреблението на електроенергия от потребителите се извършва на основание договор при общи условия. Съгласно Наредбата за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи на производители и потребители сключват договор за снабдяване с електрическа енергия за продажба при общи условия между електроенергийното предприятие и потребителите. За сключване на договор потребителят подава писмено заявление.

В този смисъл отношенията между посочените лица се уреждат изцяло с договор. Всички действия, които се предприемат от страна на ответника като доставчик на електроенергия са свързани с изпълнението на неговите задължения по договора. В изпълнението на това свое задължение ответникът следва да спазва нормите, предвидени в цитираната наредба. **Съгласно чл. 27 от с.н. за жилищни и обществени сгради електромерните табла се монтират от електроенергийното предприятие на границата на имота или в общите части на етажната собственост на място, определено от него. Нормата е императивна и не позволява отклонение от това правило.**

В конкретния случай се установи, че в квартала, в който живеят ищците електромерните табла не са монтирани в общите части на етажната собственост или на границата на имота, а са монтирани в общи кутии, разположени на височина от 6 и 11 м.

От разпита на свидетеля Иван Гюровски се установява, че таблата са монтирани на височина 6 и 11 метра, а също така е осъществен ремонт на

електропреносната мрежа по нова система поради това, че не е безопасно използването на предишната предвид на включванията, които са извършвани нерегламентирано в този квартал. Тази мярка таблата да са разположени на 11 метра височина била продиктувана от това да се направят недостъпни, за да не може да има присъединяване, което е нерегламентирано и застрашава живота и здравето на живеещите в квартала и работниците, обслужващи мрежата. Установява се, че на други места също има такова поставяне, като например в кв. “Христо Ботев”.

Ищците твърдят, че тези действия са дискриминиращи по отношение на тях.

Дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на едно лице спрямо друго при равни други условия когато това третиране е основано на пол, раса, народност, етническа принадлежност, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация. В чл. 14 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е предвидена забрана на дискриминацията.

Следователно упражняването на правата по договор могат да бъдат застрашено от дискриминиращи действия на една от страните по него. Това означава в конкретния случай, че при изпълнение на задължението си ответникът да предоставя електроенергия, не следва да извършва дискриминиращи действия.

Дискриминацията може да бъде пряка когато пряко на основата на някой от признаците една личност се поставя в по-неблагоприятно положение от друга. А непряката дискриминация поставя една личност в по-неблагоприятно положение в сравнение с други лица чрез привидно неутрална разпоредба или критерий.

На основание чл. 127, ал. 1 от ГПК всяка страна, която твърди изгодни за себе си факти следва да ги установи. Това е основно доказателствено правило. Но при наличие на нормата на чл. 9 от ЗЗДискр. следва да се размести доказателствената тежест, ако се установят факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация. Това е особено доказателствено правило. Нормата предвижда особено правило за разпределяне на доказателствената тежест. При презумпциите съществува материално правна норма, приравняваща правните последици на презумпционната предпоставка на презумирания факт. При наличие на презумпция съдът е длъжен да приеме, че при доказване на презумпционната предпоставка са се осъществили фактите, предвидени в презумпционната норма. При правилото по чл. 9 от ЗЗДискр. за съда не съществува задължение. Създадено е специално правило, при което ако съдът приеме, че има достатъчно факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация ответникът трябва да докаже, че не е нарушил правото на равно третиране. Следователно на вътрешната преценка на съда законодателят е дал правната възможност да прецени дали може да се направи извод, че е налице дискриминация от някои факти, които не установяват с абсолютна увереност наличието на дискриминация, за да приеме, че тя е доказана, ако ответната страна не установи, че не е нарушено правото на равно третиране. При презумпциите съдът е длъжен да приеме предвидените в техните норми последици. Докато при правилото по чл. 9 ЗЗДискр. съдът прави анализ на фактите по делото и едва тогава може да приеме наличие на дискриминация и да изследва дали е доказано, че не е нарушено правото на равно третиране. В този

смисъл само наличието на принадлежност към етническа общност или наличието на някои от признаците, към които обикновено житейски се проявява дискриминация не е достатъчна, за да наложи обръщане на доказателствената тежест. Следва да се установи, че е налице неравно третиране сравнено при равни други условия и отново тежестта на доказване е на този, който твърди дискриминация. Той трябва да установи освен дискриминационния признак, така и наличието на равни други условия за него, по сравнение, с които ответникът е извършил нарушение като е третираше друго лице при същите условия по-благоприятно и поради това следва да носи отговорност. В този смисъл съдът намира, че не е длъжен винаги да обръща тежестта на доказване, а само при установени предпоставки и с оглед на конкретния случай. При презумпциите съдът е длъжен да приеме последиците, предвидени в правната норма.

Съгласно правилото на чл. 9 от ЗЗДискр., ако съдът установи факти, от които може да се направи обосновано предположение, че е налице дискриминация, то следва да се приеме, че такава се е осъществила. Освен ако ответникът не докаже, че не е нарушил правото на равно третиране. Доказването от страна на ответника трябва да е пълно.

В конкретния случай се установи, че са поставени стълбове с електрически табла в кв. “Филиповци” в частта, в която живеят ищците. Ищците са от ромски произход. Не се установи спрямо граждани с друг произход, които са потребители на електрическа енергия, да са поставени стълбове на такава височина. При условията на пълно доказване ищците установиха, че са от различен етнически произход, потребители са на ищеца и че стълбовете, в които се намират техните електромери, се намират на височина 6 и 11 м.

Съдът намира, че това е проявление на непряка дискриминация. Посредством техническо подмяне на електрическата мрежа за доставка на електроенергия и поради техническа необходимост ответникът е поставил електромерните табла в общи касетки на по-голяма височина. Постигнато е спрямо ищците различно третиране, като по-неблагоприятната му страна се установява от факта, че не могат да контролират правилното отчитане на потребената от тях електроенергия, без да имат затруднения за това. Изцяло в тежест на ответника е да установи, че не е поставил ищците в по-неблагоприятно положение, респективно, че е налице законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими.

Ответникът не доказва, че при поставяне на стълбовете на такава височина се постига целта, предвидена в чл. 2 от Общите условия на “Електроразпределение – Столично” ЕАД, а именно да се гарантират живота и здравето на гражданите и надеждната работа на електроенергийната система. Не се доказва, че поставянето на стълбовете на такава височина води до по-добро функциониране на системата. Не се доказва в рамките на настоящето производство кои факти са наложили поставянето на стълбовете на такава височина и че това е направено само с оглед опазване на живота и здравето на живущите и по-доброто функциониране на системата. Изцяло в тежест на ответника бе да установи, че са били налице технически условия за поставяне на стълбовете на тази височина. От разпита на свидетеля Гюровски не може да се направи категоричен извод за това какви са техническите необходими за поставянето на стълбовете на такава височина. От

неговия разпит се установява, че е имало нерегламентирани присъединявания към мрежата, поради това е направена нова кабелна система, която е по-сигурна. Но от разпита не се установява да е налице техническо изискване електромерните табла да са на височина по-голяма от дотогавашната или по-голяма от височината на други места. Установи се, че е предпочетено, за да няма посегателства върху електропреносната мрежа. Този факт съдът намира, че не доказва оправданост на основание законова цел за наличие на дискриминация. Свидетелят не установява, че само в този квартал се осъществяват такива посегателства. Напротив, установява, че и в други квартали и на други места има такива, но щяло да се извърши поетапна подмяна навсякъде. Не се установи дали в този квартал е поставена особена кабелна мрежа, която изисква поставяне на таблата на такава височина или кабелната мрежа навсякъде би могла да бъде такава и без да е необходимо електромерните табла да са на такава височина. Ето защо съдът намира, че ответникът следваше да установи тези факти, за да се приеме, че действията му са основани на законова цел и средствата за постигане на тази цел са подходящи. Тези две предпоставки трябва да са кумулативно налични. Законна е целта да се осигури сигурно потребление на електроенергия, без да има опасност за здравето и живота на хората и обслужвания персонал. Но не се установи, че именно с поставянето на таблата на такава височина ще се реализира тази законова цел, тоест, че средствата са подходящи и необходими.

Както бе посочено доставката на електрическа енергия е правно регламентирана дейност. Съгласно цитираните нормативни актове и по-конкретно нормите на чл. 80, ал. 3 от ЗЕЕЕ и чл. 39, ал. 1 от Наредбата за присъединяване... доставката на електрическа енергия става след сключване на договор при общи условия. Съдържанието на договора освен съгласието на страните, включващо отделните клаузи на договора и общите условия се регулира и от разпоредбите на цитираните нормативни актове. В нормата на чл. 46 от Наредбата е предвидено, че потребителят има право на постоянен достъп за визуален контрол върху показанията на средствата за търговско измерване. Съдът намира, че това нормативно задължение е част от договора. То не е изпълнено от ответника поради извършените дискриминационни действия. Поради това и на основание чл. 79, ал. 1 от ЗЗД ответникът следва да бъде осъден да изпълни задължението си спрямо ищците, които са страни по сключени с него договори. Между Надежда Тасева Кочева, Благой Янков Кочев, Мица Илиева Малинова и ответникът липсва сключен договор и за ответника не съществува задължение спрямо тях. Ето защо съдът намира, че те нямат право – не са активно легитимирани да искат преместване на електромерните табла. Искът им е неоснователен. Макар и да се установи, че живеят в същия квартал като останалите ищци, действията на ответника не са насочени към тях и не рефлектират върху тяхната правна сфера. Поради това исковете трябва да се отхвърлят.

По отношение на останалите ищци Кочо Райчев Кочев, София Йорданова Рашкова и Павел Димитров Малинов исковете са основателни и следва да се уважат като бъде осъден ответникът да изпълни задължението си да премести електромерните табла съдържащи електромерите, измерващи потреблението на тези ищци на подходяща височина, за да им осигури визуален контрол на мястото. Относно определянето на мястото съгласно чл. 27 от Наредбата за

присъединяване... съдът намира, че в тази част искът е неоснователен, защото ищците не установиха дали живеят в самостоятелни апартаменти, част от етажна собственост или в самостоятелни къщи. В първия случай електромерните табла съгласно цитираната разпоредба трябва да са в общите части, а във втория случай на границите на собствеността. Поради това, че в тази част искът не е доказан той трябва да се отхвърли.

По отношение на иска с правно основание чл. 49 от ЗЗД

Нормата на чл. 49 от ЗЗД изисква наличието на следните кумулативни предпоставки: деяние, извършено от служител или работник, действие или бездействие, вреда, причинна връзка между деянието и вредата, вина, както и това деяние да е извършено по повод на работата, която е възложена от работодателя.

Ищците основават иска си на дискриминационната практика на ответника за поставя електромерите в общи кутии, защитени от специални щитове и разположени на височина така, че достъпът до тях е невъзможен. А също така на спиране на подаването на електрическа енергия и несвоевременното им включване след заплащане на сметките, което било дискриминационна практика също.

В конкретния случай се установи от представените нареди, че служители и работници на ответника са поставяли касетки с електромерните табла на височина 6 и 11 метра. Те са изпълнявали възложените им служебни задължения. Както беше посочено по-горе, не се представиха доказателства, които да установят, че именно поставянето на електромерните табла на такава височина, води до защита на здравето и живота на гражданите. Следователно трябва да се приеме, че поставянето им на такава височина е дискриминиращо с оглед разпределение на доказателствената тежест, определена в чл. 9 ЗЗДискр. По този начин само ищците, които са страна по договори с ответника биха могли да бъдат засегнати от неговите действия. Ответникът не действа по отношение на всички, а само спрямо лицата, които са страни по договор. Действията му се отнасят само до абонатите, а не до всички лица. Ето защо трябва да се преценява дали е осъществен деликт спрямо тези лица.

Както бе посочено искът е предявен на основание чл. 49 от ЗЗД. Отговорността на възложителя на работата и гаранционно – обезпечителна и функционална на извършеното от работника противоправно деяние. Нормата изисква в хода на процеса наличието на следните кумулативни предпоставки, а именно – противоправно извършено деяние, причинени вреди, причинна връзка между деянието и вредата, виновно поведение и извършване на деянието при изпълнение на възложена от друг субект работа. В конкретния случай поставянето на електромерните табла на височина 6 и 11 метра, което се извършва само по отношение на ищците, съдът приема за извършване на дискриминация. Това е противоправно деяние, тъй като в Европейската конвенция за защита правата на човека, която е част от вътрешното право, е предвидено, че е забранена всяка форма на дискриминация. Следователно обективно действията на работниците и служителите на ответника са извършени в противоречие с правна норма и те са неправомерни. Налице е неправомерно деяние. От това противоправно деяние за ищците са настъпили неимуществени вреди, изразяващи се в тяхната лична оценка за по-неблагоприятно социално положение. Това се установява от разпита на свидетелите Александър и Мирослав Колеви, в чиито показания се съдържат

изявления, че от това, че електромерните им табла са поставени на голяма височина, ищците са били притеснени. Те били възрастни хора, които не могат да се качат, за да направят констатация за количеството потребена енергия. Освен това се чувствали и по-различни. Следователно за ищците са настъпили вреди.

Установи се, че е извършено противоправно деяние и от него са настъпили вреди. По презумпция това деяние е извършено виновно. Следователно, установени са всички предпоставки, предвидени в нормата на чл. 45 от ЗЗД. Освен това се установи, че деянието е извършено от служители на ответника, които той е натоварил с извършването на работата.

Макар и отношенията между абонатите на ответника и ответника да са договорни, то действията на ответника са засегнали техните неимуществени права и поради тази причина съдът намира, че са настъпили неимуществени вреди. Съдът намира, че действията на служителите на ответника са били насочени само към абонати на ответника и поради това с тези действия не са причинени неимуществени вреди на останалите ищци, които не са абонати на ответника. При преценка на това каква е сумата, служеща за обезщетение за причинените вреди съдът намира, че следва да присъди на ищеца обезщетение при спазване принципа на справедливост, предвиден в чл. 52 от ЗЗД. С оглед на всички настъпили вреди съдът намира, че всеки от тримата ищци следва да получи обезщетение в размер на 250 лв. като исковете до напълно предявените размери следва да се отхвърлят.

По отношение на това дали на ищците своевременно е доставяна електроенергия след като е било прекъснато подаването ѝ, съдът намира следното: Не е налице дискриминация по отношение прекъсване на електрозахранването на ищците поради неплащане на дължимата сума в срок. В чл. 80, ал. 4 от ЗЕЕЕ /отм./ е предвидено, че разпределителното предприятие има право на предвидено в общите условия прекъсване снабдяването с електрическа енергия на потребителите, когато се забави плащането. Споменатите ищци са сключили договор при общи условия, в които е предвидено прекъсването на подаването на електрическа енергия при неизпълнение на задълженията в срок. Също в общите условия са предвидени редът и условията на включване подаването на електричеството. При извършването спиране на подаването на ток към кв. Филиповци не се установи ищците да са си платили своевременно сметките. От касовите бележки се установи, че всички с голямо закъснение са си платили дължимите суми. Поради това съдът намира, че не е налице дискриминация, основана на етническия им произход спирането подаването на електричество. Не се доказва в хода на процеса спирането да е извършено на тази основа. Напротив, установява се, че спирането е станало много след като съгласно общите условия токът е следвало да бъде прекъснат. Поради това съдът намира, че това посочено от ищците основание не е противоправно поведение на служители и работници на ответника и не представлява деликт.

При този изход на спора, уважаване частично на първия иск и на основание чл. 64, ал. 1 от ГПК на ищеца Кочо Райчев Кочев следва да се присъдят 37,50 лв. на СОФИЯ Йорданова Рашкова и Павел Димитров Малинов следва да се присъдят също по 37,50 лв.

Така мотивиран съдът

РЕШИ

ОСЪЖДА “ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ – СТОЛИЧНО” ЕАД, гр. София, ул. “Цар Симеон” № 330 да премести на основание чл. 79, ал. 1 от ЗЗД електромерите на абонатите КОЧО РАЙЧЕВ КОЧЕВ, ЕГН – 2809027089, София, кв. “Филиповци”, бл. 77, ап. 8, СОФИЯ ЙОРДАНОВА РАШКОВА, ЕГН – 4601157077 от гр. София, кв. “Филиповци”, б. 77, ап.1, ПАВИЛ ДИМИТРОВ МАЛИНОВ, ЕГН – 2807107061 от гр. София, кв. “Филиповци”, бл. 77, ап. 2, представлявани от адв. Стоян Цв. Терзийски гр. София, ул. “Цар Асен” № 2-б, ет. 1, на височина за визуален контрол.

ОТХВЪРЛЯ исковите на КОЧО РАЙЧЕВ КОЧЕВ, ЕГН – 2809027089, София, кв. “Филиповци”, бл. 77, ап. 8, СОФИЯ ЙОРДАНОВА РАШКОВА, ЕГН – 4601157077 от гр. София, кв. “Филиповци”, б. 77, ап.1, ПАВИЛ ДИМИТРОВ МАЛИНОВ, ЕГН – 2807107061 от гр. София, кв. “Филиповци”, бл. 77, ап. 2, представлявани от адв. Стоян Цв. Терзийски гр. София, ул. “Цар Асен” № 2-б, ет. 1 срещу “ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ - СТОЛИЧНО” ЕАД, гр. София, ул. “Цар Симеон” № 330 за преместване на електромерните табла на границата на собствеността.

ОСЪЖДА “ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ – СТОЛИЧНО” ЕАД, гр. София, ул. “Цар Симеон” № 330 да заплати на основание чл. 49 от ЗЗД на КОЧО РАЙЧЕВ КОЧЕВ, ЕГН – 2809027089, София, кв. “Филиповци”, бл. 77, ап. 8, СОФИЯ ЙОРДАНОВА РАШКОВА, ЕГН – 4601157077 от гр. София, кв. “Филиповци”, б. 77, ап.1, ПАВИЛ ДИМИТРОВ МАЛИНОВ, ЕГН – 2807107061 от гр. София, кв. “Филиповци”, бл. 77, ап. 2, представлявани от адв. Стоян Цв. Терзийски гр. София, ул. “Цар Асен” № 2-б, ет. 1, по 250 /двеста и петдесет/ лева, ведно със законната лихва от 04.06.2003 г. до окончателното изпълнение на задължението, представляващо обезщетение за неимуществени вреди, изразяващо се в дискриминационна практика на ответника, изразяваща се в поставяне на електромерни табла на височина 6 и 11 м., като ОТХВЪРЛЯ исковите на тези лица до напълно предявените размери от 500 /петстотин/ лева, както и да заплати на всеки от тях по 37,50 лева /тридесет и седем лева и петдесет ст/ на основание чл. 64, ал.1 от ГПК.

ОТХВЪРЛЯ исковите с правно основание чл. 79, ал.1 от ЗЗД на НАДЕЖДА ТАСЕВА КОЧЕВА, ЕГН – 3202277050, БЛАГОЙ ЯНКОВ КОЧЕВ, ЕГН – 7908217087, от гр. София, кв. “Филиповци”, бл. 77, ап. 8, МИЦА ИЛИЕВА МАЛИНОВА, ЕГН – 3302027115 от гр. София, кв. “Филиповци”, бл.77, ап.2, предсатвявани от адв. Стоян Цв. Терзийски гр. София, ул. “Цар Асен” № 2-б, ет. 1 срещу “ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ – СТОЛИЧНО” ЕАД, гр. София, ул. “Цар Симеон” № 330 за преместване на електромерните табла на височина за визуален контрол и на границата на собствеността, както и исковите за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди на основание чл. 49 от ЗЗД по 500 /петстотин/ лева, причинени от дискриминационни действия на служители на “Електроразпределение – Столично” ЕАД, изразяващи се в поставяне на електромерни табла на височина 6 и 11 метра и изразяващи се в несвоевременно включване на подаване на електричество поради етническия им произход.

Решението може да се обжалва с въззивна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му на страните, че е изготвено пред Софийски Градски Съд.

РАЙОНЕН СЪДИЯ: /подпис/